

GRÖNA

Läraryrskommitténs tidning för pensionerade medlemmar

Våren 2014

bilagan

Tidsresa med slöjden

**Möt träslöjdläraren
Rolf Lundström**

*- och eleven som går
i hans fotspår*

**Så påverkar du lokala
politiker inför valet**

sid 3

**Vårmöte på Tjörn med
konstnärlig inramning**

sid 4

**Pensionerad medlem
har rösträtt i facket**

sid 8

Det här är pensionärskommittén

Läraryrskommittén utses av förbundsstyrelsen. Vårt uppdrag är att verka för att förbundets pensionärsmedlemmar erbjuds en bra verksamhet. Hör gärna av dig!

Marianne Stensson, Uddevalla
Ordförande
marianne.stensson@telia.com

Tommy Christell, Kävlinge
Ledamot
tommy.christell@hotmail.com

Birgitta Glerup, Piteå
Ledamot
b.glerup@telia.com

Lennart Johansson, Eskilstuna
Ledamot
bml.johansson@telia.com

Gunilla Jägemalm, Partille
Ledamot
gunilla.jagemalm@euromail.se

Ulla-Liss Lofjell, Örebro
Ledamot
ullaliss.lofjell@gmail.com

Gunnar Nordin, Storuman
Ledamot
guggenn@telia.com

Sonja Svenle-Pettersson, Älmhult
Ledamot
sonja_svenle@hotmail.com

Sören von Knorring, Falun
Ledamot
von.knorring.soren@live.se

Birgitta Wennerberg, Strängnäs
Ledamot
birgitta.sanda@bredband.net

Sandra Wahlström, Linköping
Förbundsstyrelsens representant
sandra.wahlstrom@linkoping.se

Annica Pettersson,
Sekreterare, ombudsman
annica.pettersson@lararforbundet.se

Läs mer: lararforbundet.se/pensionar

 Läraryrskommittén

Vi kan skapa opinion

Vi har ett viktigt år framför oss. I maj sker val till EU-parlamentet och i september är det dags för riksdags-, landstings- och kommunalval. Att utöva sin rösträtt är en rättighet och en skyldighet. Runt om i världen finns länder där våra kollegor ej har denna rättighet, och för dem är det svårt att förstå om någon avstår från att utöva sin rätt.

För oss som lämnat arbetslivet finns små möjligheter att påverka vår "lön". Pensionärernas ekonomi förändras genom politiska beslut. Det är därför viktigt att ta reda på hur de olika partierna ser på våra villkor. Vi kan även delta i debatten och visa på vad som behöver förändras.

I november har Läraryrskommittén kongress. Vi representeras av två ombud, som har yttrande och förslagsrätt, men ej rösträtt.

Att skolan kommer att spela stor roll i valrörelsen, har vi redan förstått. Med hjälp av vår erfarenhet kan vi bidra till att skapa opinion för viktiga förbättringar för skolan och lärarna.

Så här långt har det inte synts några stora utspel om satsningar som på allvar stärker läraryrkets status. Det har sagts att man vill tillsätta en skolkommission. Det är positivt, men får inte innebära att det "läggs en död hand" över viktiga förändringar redan nu. Öronmärkning av statliga medel till skolan vore ett bra beslut.

Jag tillönskar alla en fin vår och en härlig sommar!

MARIANNE STENSSON
Ordförande i centrala pensionärskommittén

Foto: Casper Ljungdahl

Gröna bilagan är Läraryrskommitténs tidning för pensionerade medlemmar. Den distribueras som en bilaga till Lärarnas tidning och kommer ut två gånger om året.

Upplaga våren 2014: 28 000 ex.

Manusstopp: 30 september 2014.

Redaktion: Anna Norrby, Gunnar Nordin,

Annica Pettersson, Marianne Stensson, Birgitta Wennerberg.

Kontakt: info@annanorrbys.se

Layout och produktion:

Lärartidningar Produktion AB;

Maria Hamqvist och Mari Lingensjö

Omslagsfoto: Anna Norrby

Du kan göra en insats inför valet!

Läraryrskampanjen "Skolan först!" har dragit igång. Det finns mycket du som pensionerad medlem kan göra för att engagera dig.

Skolan har seglat upp som valets hetaste fråga bland väljarna, och vi ser att många aktörer tävlar om att synas och höras i skoldebatten. Därför är det viktigt att vi i

Läraryrskampanjen tillsammans får debatten att handla om rätt saker.

För att göra det behöver vi bli fler röster som hörs och tar ton. Det är först när vi tillsammans berättar om vad skolan behöver som vi kan påverka.

Att vara många som tillsammans driver frågor leder till förnyat engagemang och ger bränsle för att nå resultat som man troligtvis inte nått om man varit ensam.

LÄRARFÖRBUNDETS tydliga budskap till Sveriges politiker är att sätta skolan först!

Det Läraryrskampanjen vill att politikerna ska göra är:

- Höj lärarlönerna.
- Rensa bort onödig administration.
- Se till att varje barn och elev får det stöd de behöver.

Skolan först!

Läraryrskampanjen
#skolanförst

Tommy lyfter hjärtefrågor

Tommy Christell i Läraryrskampanjens pensionärskommitté försöker påverka politiker i de frågor som ligger honom varmt om hjärtat.

Läs mer om det på sidan 7.

10 tips

Så påverkar du din lokala politiker

1. Delta i en manifestation eller demonstration. Runt omkring i Sverige anordnas olika aktiviteter - kontakta Läraryrskampanjens avdelning på din ort för att få reda på när du kan delta.

2. Använd din röst och lämna ett medborgarförslag via din kommuns webbplats. Berätta vilka förändringar du vill se, och kom med ett förslag på hur det ska se ut.

3. Ta möjligheten att ställa en fråga via "allmänhetens frågestund" på kommunfullmäktige. Ställ din fråga direkt till en speciell politiker om du har någon du vill ska tänka till lite extra kring just din fråga. Schema för fullmäktige hittar du på kommunens webbplats.

4. Begär ut underlag från kommunen (det kan vara protokoll, riskbedömningar från enstaka förskolor, fritidshem och skolor, kvalitetsplaner, utredningar och så vidare) om just det du vill veta mer om. Detta är oftast allmänna och offentliga handlingar, och att du begär ut handlingarna visar också för både tjänstemän och politiker att det finns folk som bryr sig och har ögonen öppna.

5. Bjud in dig själv och några andra till ett partipolitiskt möte för att du vill resonera kring en viss fråga. Då får du tillgång till en större del av ett politiskt parti.

6. Skriv en insändare och utmana kommunpolitikerna till en debatt i den lokala tidningen.

7. Kontakta en journalist och berätta vad du vill åstadkomma och vilka dina upplevelser kring skolan är. Det är just sådant som får fäste nu när skolfrågan är het.

8. Använd de sociala medierna, det är lätt att både samla och få spridning på material på nätet. På lararforbundet.se/skolanforst hittar du en mängd tips på hur du kan vara med och göra din röst hörd på Twitter, facebook och instagram.

9. Kontakta en politiker: skriv ett mejl om din "hjärtefråga" eller ring och ta reda på hur han eller hon ska rösta vid nästa möte kring en speciell fråga och tala om att du följer upp genom att läsa protokollet.

10. Engagera dig i Läraryrskampanjens valkampanj "Skolan först!". Bär gärna kampanjknappen och lägg gärna våra flygblad i grannarnas brevlådor eller sätt upp på anslagstavlor. Hör med din lokalavdelning eller läs mer på lararforbundet.se/skolanforst

Slöjdens tidsresa

När Morgan Nilsson var grabb var Rolf Lundström hans träslöjdslärare och redan i 5:an bestämde sig Morgan för att gå i Rolfs fotspår. Den här artikeln handlar om slöjdläraryrket utifrån just deras perspektiv.

Text & Foto Anna Norrby

Nu rivs Forellskolan i Tyresö. Men 1963 var den nybyggd och det var då Rolf "Roffe" Lundström kom dit som i princip nyutexaminerad träslöjdslärare.

Rolf pekar mot sin gamla träslöjdsal. Den låga längans fönster gapar utan rutor. Ut ur hålen har någon vräkt bråte. Rolf är inte uppgiven inför åsynen. Han är stolt över ett yrkesliv som slöjdlärare ur första kullen på slöjdläraryrket i Linköping. Istället för att stanna vid det gamla krängern han ratten åt vänster och styr mot kommunens sprillans nya grundskola.

NYBODASKOLAN SER UT som en galleria. Glasfasad, ett digitalur vars självlysande siffror lyser mot en skolgård med små konstgräsplattor och futuristiska klätterställningar. För att komma in i skolan krävs elektronisk nyckelbricka. Slöjdläraren Morgan "Mogge" Nilsson möter oss och vi tar glashissen upp till slöjden. De känner varandra väl.

Salen är ljus och fräsch. Vid varje arbetsbänk finns spånsug. I Tyresö är det resultatet av Rolfs insats som skyddsombud.

- Luften i slöjden är otroligt mycket bättre nu än när jag började i yrket. Jag hade besvär med bihålorna tills jag gick i pension.

Med tiden blev Rolf huvudskyddsombud,

HSO. Morgan går i Rolfs fotspår även på det området, nyvalt HSO som han är.

Bänkarna är höj- och sänkbara, även det en förändring sedan Rolfs dagar. Det finns ett separat maskinrum. Men det är inte bara arbetsmiljön för lärare och elever i slöjden som vässats sedan slöjd blev ett skolämne i Sverige år 1878. Även syftet med ämnet, mål och läroplaner har kommit och gått.

GRUNDEN LADES AV OTTO SOLOMON som på godset Nääs utanför Göteborg i början av 1870-talet fick i uppdrag att driva en slöjdskola för pojkar. Snart skulle Otto Solomon starta den första lärarutbildningen i slöjd. Först var den ettårig, men med tiden ändrades upplägget till att folkskollärare skulle komplettera med kortare kurser för att kunna undervisa även i slöjd. Den vägledande

I slöjden finns numera en klassuppsättning hörselkåpor.

idén då var att utveckla elevernas praktiska handlag och fostra deras karaktär.

Disciplin och ordningssinne var viktiga egenskaper, men Otto Solomon uppmuntrade också sång och lekar. Hantverksarbetet och glädjen över att använda sina händer skulle tjäna som motvikt till industrialiseringens inverkan. Eleverna skulle skapa först enkla, därefter allt svårare modeller efter bestämda förlagor, den sk Nääs-serien.

Nääs nådde även internationell ryktbarhet och utbildningen blev kvar där till 1960 då slöjdläraryrket i Linköping startade och en ny epok inleddes. Vid det laget hade även slöjd blivit ett obligatoriskt skolämne.

SLÖJDSEMINARIET VAR POPULÄRT och många studenter hade hantverksyrken i bagaget. Rolf var möbelsnickare med gesällbrev. Idag, i linje med nya läroplaner, betonas inte slöjdläraryrket hantverksskicklighet på samma sätt. I fokus står istället processen, och materialvalet är inte heller låsta till trä, metall eller textil.

Morgan Nilsson, slöjdlärare på Nybodaskolan i Tyresö.

NÄR FORELLSKOLAN STOD FÄRDIG och slöjdseminariet moderniserat yrkesrollen skedde ett uppsving för både slöjddämnet och slöjdlärares status, menar Rolf.

- Vi i första kullen var väl lite av försökskaniner, men det blev bra. Snart skulle varje skola med aktning ha en lärare från seminariet. Det var då slöjden flyttades upp ur källaren och blev rumsrent.

Han hävdar bestämt att ämnets och lärarens status på den tiden även stärktes av att eleven kunde visa upp fina alster för sina föräldrar.

- Saker som de var stolta över. Det har hänt att föräldrar har kastat elevers alster och sagt att det bara är skit de får lära sig i slöjden nu för tiden.

SEDAN 1980 ÅRS LÄROPLAN är slöjd ett sammanhållet ämne med gemensamt betyg. När slöjddämnet dessutom började räknas in i det genomsnittliga slutbetyget stärktes det ännu mer.

- Det började ses som ett "riktigt ämne", säger Rolf.

Numera läggs inte samma slags tyngd på hantverkskunskunden hos läraren.

Rolf tycker att den nya slöjdläroplanen är miserabel, medan Morgan diplomatiskt säger att läraren ska vara bäst i klassrummet, kunna vägleda och ställa rätt frågor.

Kommunaliseringen av skolan innebar en hård smäll för träslöjden, menar Rolf.

- Statusen för träslöjden försvann igen, men eleverna gillade fortfarande lektionerna. Det är få elever som inte tycker om slöjd. I så fall beror det ofta på läraren.

Läraren sätter stor prägel på slöjden oavsett vad läroplanen säger, menar både Morgan och Rolf.

- Elevernas kunskaper och deras sätt att gripa sig an uppgifter skiftar beroende på var de gått tidigare, säger Morgan som tar emot elever från olika skolor.

SLÖJDSALEN OCH KORRIDOREN skiljs åt av en glasvägg. En grabb rullar fram och tillbaka på en skateboard. Tredje gången gillt reagerar de två lärarna och det räcker att blickar möts genom glas för att åkandet ska upphöra. På samma glasruta har Morgan tejpats upp en invecklad matris som åskådliggör vad som nu krävs för att uppnå olika betygsnivåer i slöjd. Det handlar mycket om att eleven ska kunna beskriva och formulera sin arbetsprocess.

- Det är inte så svårt som det ser ut. Om en elev inte har gjort en ritning eller formulerat sin tanke så finns ju alltid knepet att säga: Nu fattar jag inte riktigt hur du menar, kan du

Morgan Nilsson visar slöjdens maskinrum för sin gamla träslöjdlärare. Skyddsombudstakterna sitter i, Rolf Lundström är såklart nyfiken på hur säkerheten utvecklats i den nybyggda skolan.

förklara för mig? Då sätter eleven orden och börjar rita. Allt klarnar.

Antalet undervisningstimmar i slöjd har naggats i kanten, och det inverkar även på möjligheterna att samverka med andra ämnen, enligt Morgan.

- Det är mycket vi ska hinna med. Men just nu jobbar vi med klockor och de är utmärkta att integrera ämnen med.

Vad är största utmaningen för dig som är slöjdlärare nu år 2014?

- Den digitaliserade skolan. Alla elever i högstadiet har lånedatorer, de yngre har läsplattor. Det innebär till exempel att eleverna skriver sina utvärderingar digitalt och skickar till min hemsida, säger Morgan som är legitimerad trä- och metallslöjdlärare och har arbetat i Tyresö kommun sedan 1982.

PLÖTSLIGT SKRATTAR ROLF högt. Han har fått syn på sin egen gamla spiktavla från

slöjdseminariet uppe på ett skåp.

- Klart jag har sparat den, säger Morgan med glimten i ögat och lägger armen om Rolf.

Morgan som fick en femma i träslöjd av Rolf en gång i tiden, och som var en hejare på tenngjutning. Rolf, han som var en sjyst lärare, den man hämtade när det var bråk. ●

Vill du läsa mer?

Träslöjden på Nyboda har en egen hemsida:

traslojdnybodaskola.moobis.se

Foto: Seppo Hiltjo

Akvarellmuseet i Skärhamn ställer ut Arbiggan av Olli Lyytikäinen, en konstnär som förenade popkonstens skämt med surrealismens djup.

Trevlig träff på Tjörn

med konstnärlig inramning

Läraryrskommitténs pensionärsombud har haft sitt vårmöte på Billströmska folkhögskolan på Tjörn. Ett 40-tal medlemmar från västra Sverige deltog.

Programmet började med att två elever från musikprogrammet på folkhögskolan sjöng och spelade. Riktigt proffsigt var det.

Efter det fick vi lära oss lite om Billströmskas bakgrund. Det var rektorn på skolan som berättade. Skolan hade sin första kurs 1876, med 20 deltagare varav två var från

Orust. Redan 1876 var det en kurs för flickor.

Efter ett informationspass av Marianne Stensson och Gunilla Jägemalm i pensionärskommittén delades vi in i grupper och utbytte erfarenheter om vår verksamhet på hemmaplan.

Avbrott för lunch och en fantastisk måltid i deras fina matsal.

Dagen avslutades med en guidad tur på Akvarellmuseet i Skärhamn.

Kerstin Sjölund

Foto: Kerstin Sjölund

Guiden på Akvarellmuseet i Skärhamn berättar om Olli Lyytikäinens verk Flyende Hamlet.

Ord utan tanke
aldrig himlen når

Shakespeare

De når ingen
annanstans heller

Läraryrskommittén

I skolan

- Hur många söner hade Jacob?
- Tolv.
- Det är alldeles rätt. Vet du vad de hette?

Efter en ganska lång tystnad:
- Bröderna Jacobsson.

Foto: Privat

Hallå där, Tommy Christell

Ledamot i
pensionärskommittén

Vem är du?

– Jag är en mellanstadie lärare som nästan uteslutande arbetat i Kävlings kommun. För tre år sedan gick jag i pension.

Hur kom det sig att du blev lärare?

– Från början hade jag ekonomexamen, jobbade på kontor och var idrottsledare i gymnastik. Då insåg jag att det som drev mig var att jobba med barn.

Varför är du pensionärsombud?

– Min fackliga bana började 1975, i Sveriges Lärarförbund, och jag har även haft ett antal fackliga uppdrag i Lärarförbundet. När jag skulle gå i pension kom frågan om jag ville sitta i pensionärskommittén, och så blev det.

Hur är det att vara fackligt aktiv som pensionär?

– Mycket trevligt och bra! Jag har ansvar för verksamheten i Skåne, får träffa gamla kolleger och engagera mig. Att träffa aktiva från andra delar av landet och utbyta erfarenheter är också givande.

Vilka frågor ligger dig varmt om hjärtat?

– De senaste åren är det lärarnas arbetsstider, arbetsbördor och storlekarna på elevgrupperingarna som engagerar. Antalet speciallärare har sjunkit drastiskt och det är en katastrof för elever med behov av särskilt stöd. Elever som tidigare hade klarat sig med en liten knuff framåt, de klarar sig inte längre.

Hur kan de frågorna drivas pensionärsfackligt?

– Jag försöker få politikerna att inse hur det ser ut. Det är lättast att påverka lokalt, men nu är det valår och då kan man försöka påverka även centralt. Nu ska vi tydligt betygsätta fyrorerna också. Den tiden hade lärarna behövt till eleverna istället. Elevernas möjligheter att bli bättre ökar inte för att man sätter betyg. Lärarna behöver förutsättningar för att kunna hjälpa eleverna till bättre resultat.

Vad har ni för aktiviteter för pensionerade i din lokalavdelning?

– Vi i Kävlings ska träffas i Helsingborg på torsdag för att gå på Dunkers kulturhus, äta och umgås. Vi brukar ha fem träffar om året, engagemanget finns. Men jag tror att det ser olika ut i olika kommuner, beroende på vad andra pensionärsföreningar har för sig. Det handlar ju om samma människor.

Hur går tongångarna när ni träffas ett helt gäng pensionerade lärare? Var det bättre förr?

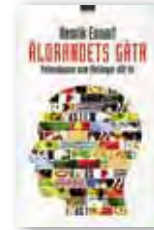
– Haha, om inte bättre så i alla fall anorlunda!

Anna Norrby

Skolan
först!

Lärarförbundet
#skolanförst

2 Nya böcker

Aldrandets gåta

Författare: Henrik Ennart
Förlag: Offside Press

Det pågår omfattande forskning beträffande äldrandets orsaker. Man talar om "blå zoner" dvs trakter i världen där människor haft en hög medelålder och där många blivit mer än 100 år. Har det funnits ett samband mellan den höga åldern och kosten eller finns andra orsaker? Strävan är inte att förlänga livet utan att förlänga ungdomen. Det rör sig således lika mycket om att ge ett friskare liv. Frågan är inte hur gamla vi kan bli utan om hur gamla vi vill bli.

Marianne Stensson

Tjänster i hemmet

Författare: Marie Hållander
Förlag: Kabusa Böcker

Det här är en gripande bok som är svår att lägga ifrån sig. Den skildrar öppet och utan omsvep, men även humoristiskt, hemtjänstjobbet. Förhållandet mellan den unga vårdaren och de betydligt äldre hon tar hand om gör verkligen ett djupt intryck och boken läsvärd.

Birgitta Wennerberg

Skärgård och kultur

lockade många i Norrbotten

Ett 80-tal pensionärsmedlemmar från Norrbottens åtta lokalavdelningar hade sitt årliga höstmöte i Luleå den 17 september 2013. Ett syfte med regionala möten är att få utbyta erfarenheter över kommungränserna.

Arrangören Luleå lokalavdelning erbjöd ett program med guidad visning i Kulturens hus, där deltagarna fick inblick i verksamhet och funktion, den offentliga konsten och arkitekturen.

Därefter blev det en promenad till Norra hamn, där båten Stella Marina tog deltagarna till Klubbviken för en gemensam lunch. Under båtresan fick deltagarna både se och höra en del om Luleå skärgård.

Alla verkade nöjda med både arrangemanget och sensommarvädret. Bodens lokalavdelning är arrangör för Norrbottens regionala möte år 2014.

Birger Kreku

Fotom: Birger Kreku

Pensionär i Lärarförbundet

Du har samma rättigheter som andra medlemmar!

Som pensionerad medlem i Lärarförbundet har du samma rättigheter som övriga medlemmar. Du har fortsatt rätt till rådgivning och service, till exempel om du behöver hjälp med något som gäller din pension.

Du kan vara med i den avdelning där du tidigare var yrkesverksam eller i den avdelning där du bo. Det senare är ofta bäst, men du bestämmer själv.

Du kan delta i avdelningens alla aktiviteter, har rösträtt och är valbar till olika förtroendeuppdrag inom förbundet.

Aktiviteter till nytta och nöje

I avdelningen ska det finnas minst ett pensionärsombud utsett, som tillsammans med styrelsen ansvarar för att det ordnas olika aktiviteter för de pensionerade medlemmarna. Tillsammans med pensionärsom-

budet kan du också själv vara med och initiera och organisera aktiviteter som vänder sig speciellt till pensionerade medlemmar.

Vad är på gång i din avdelning?

Telefonnummer till din lokalavdelning och den som är pensionärsombud där finns på lararforbundet.se, eller ring 0770-33 03 03 vardagar 8-17.

Följ med till Skottland 2015

► Någon gång under 2015 erbjuds resa till Skottland. Så snart planeringen är klar kan ni hitta allt om detta på hemsidan.

HÅLL UTKIK:

lararforbundet.se/pensionar

Ännu mer nytta av ditt medlemskap!

► Ansök om Lärarförbundets medlemskort. Du får ett kort med tre oslagbara förmåner: → Ingen årsavgift → Tillgång till medlemsrabatter → 0,5 procent i bonus på alla inköp

LÄS MER:

lararforbundet.se/medlemskort

Smarta banktjänster för medlemmar

► Lärarförbundet erbjuder alla medlemmar attraktiva banktjänster hos LIC banktjänster. Som kund får du tillgång till din egen internetbank där du enkelt ser ditt saldo, kan göra betalningar och överföringar med mera. LIC banktjänster är ett samarbete mellan LIC (Lärarnas inköpscentral) och Sparbanken Öresund.

LÄS MER: lararforbundet.se

Klicka på Medlemskap och Förmåner och erbjudanden.